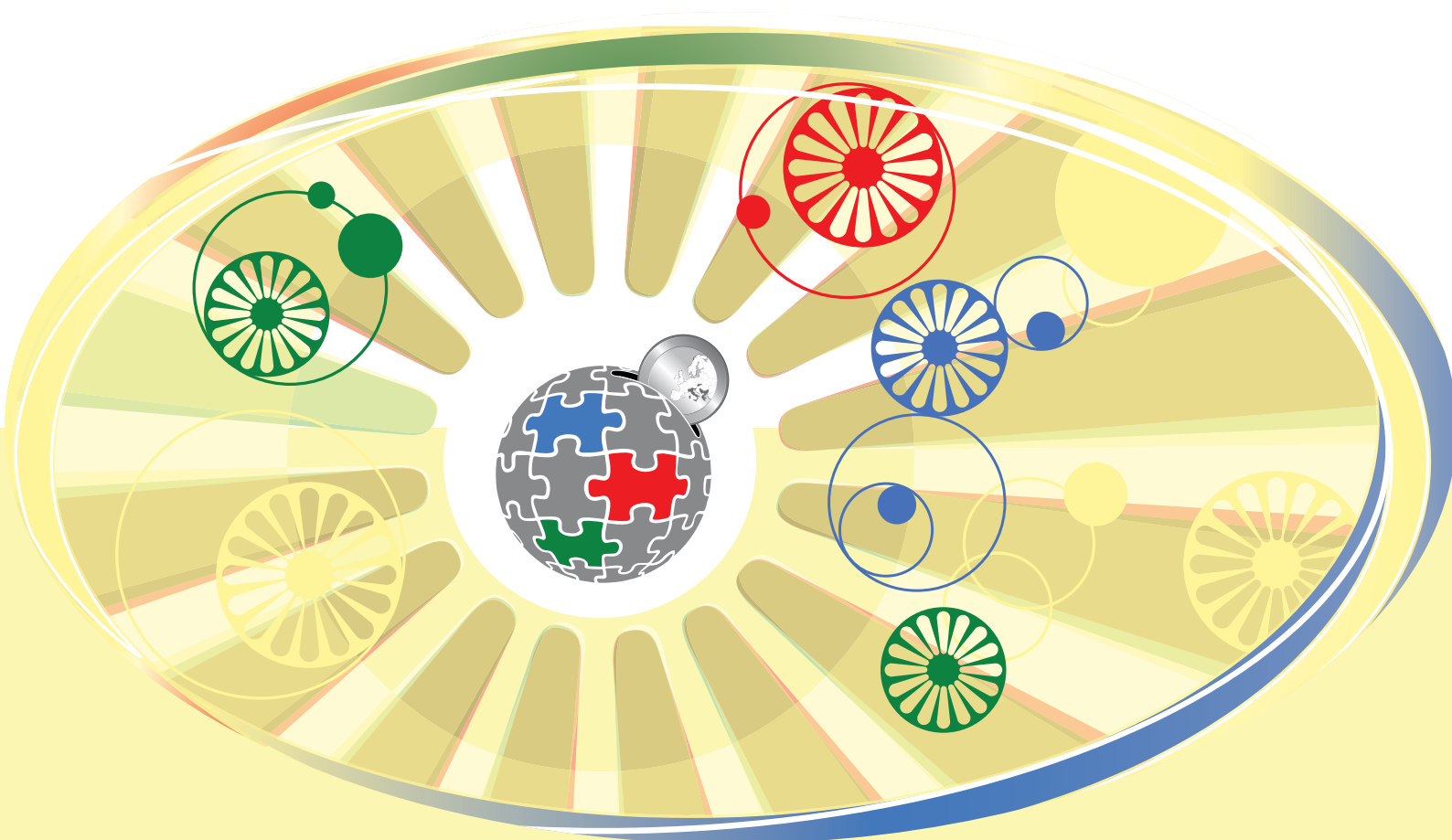

CURRICULUM TRÉNINGOVÉHO KURZU PROGRAMU FINANČNÁ GRAMOTNOST RÓMOV

Projektová identifikácia

Projekt: Grundtvig Multilateral

Názov projektu: Finančná gramotnosť Rómov

Akronym: FINALLY

Project No: 527860-LLP-1-2012-1-SI-GRUNDTVIG-GMP

Projektový koordinátor: Development and Education Centre Novo mesto (RIC Novo mesto), Slovenia

Partneri: Faculty of Economics, University of Nis (Srbsko), Faculty of Health Sciences and Social Work, Trnava University (Slovensko), Codici Social research Agency (Taliansko), Health and Social Development Foundation (Bulharsko), Techniki Ekpaideftiki (Grécko), University of Piraeus, Research Center (Grécko), Action Synergy S.A. (Grécko)

Informácie o manuály

Názov manuálu: Curriculum tréningového kurzu programu Finančná gramotnosť Rómov

Autori:

Gabi Ogulin Počrvina, Development and Education Centre Novo mesto, Slovinsko

Popi Christopoulou, University of Piraeus, Research Center, Grécko

Oana Marcu, Codici Social Research Agency, Taliansko

V kooperácii s projektovými partnermi: Faculty of Economics Niš – Serbia, Health and Social Development Foundation – Bulgaria, Faculty of Health Sciences and Social Work, Trnava University – Slovakia, Techniki Ekpedeftiki KEK SA – Greece

Publikoval: Development and Education Centre Novo mesto (RIC Novo mesto)

Riaditeľ inštitúcie: Marjeta Gašperič

Dizajn: Katja Keserič Markovič

Preklad: Eva Nemčovská, Martin Rusnák, Daniela Kállayová, Marek Majdan, Kristína Grendová, Michal Rafajdus

Tlač: TISK ŠEPIC d.o.o.

Počet výtlačkov: 40

Rok publikácie: 2015

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

336:37.014.22(=214.58)(0.034.2)

37.016:336(0.034.2)

OGULIN Počrvina, Gabi

Curriculum tréningového kurzu programu Finančná gramotnosť Rómov [Elektronski vir] / [autori Gabi Ogulin Počrvina, Popi Christopoulou, Oana Marcu ; preklad Eva Nemčovská ... et al.]. - El. knjiga. - Novo mesto : Development and Education Centre, 2015

Prevod dela: Training course curriculum of the programme Financial Literacy for the Roma

ISBN 978-961-6985-14-7 (pdf)

1. Gl. stv. nasl. 2. Christopoulou, Popi 3. Marcu, Oana

281995776

Tento projekt bol financovaný s podporou Európskej Komisie.

Táto publikácia (dokument) reprezentuje výlučne názor autora a Komisia nezodpovedá za akékoľvek použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii (dokumente).

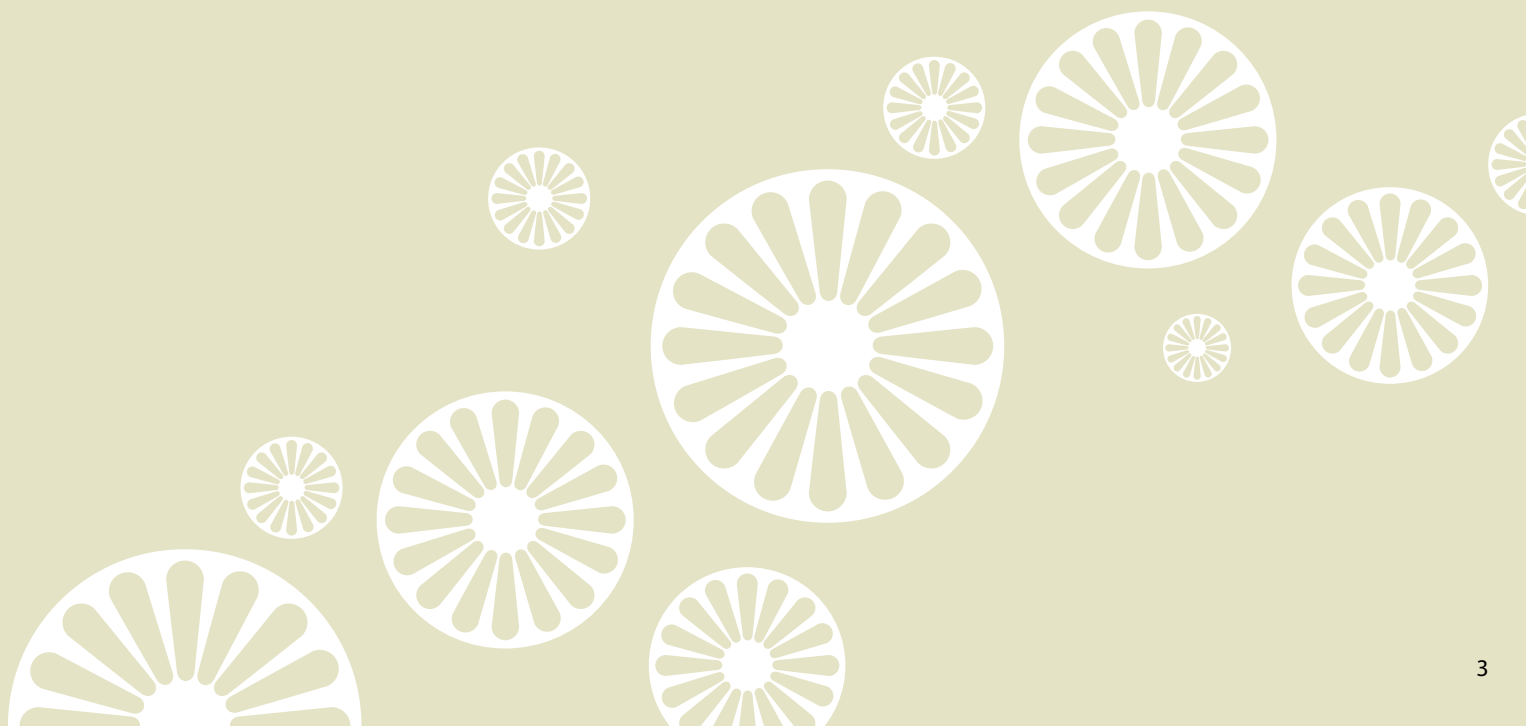
Prehľad

Curriculum tréningového kurzu projektu Finally je veľmi dobre definovaný dokument pozostávajúci z dvoch častí: všeobecnej a špecifickej.

Vo všeobecnej časti sa autori zdôvodňujú účel a potreby pre vytváranie a realizáciu programu. Definujú tiež cieľovú skupinu, ciele a zámery programu, trvanie odbornej prípravy, špecifické podmienky pre zápis, progresiu a ukončenie tréningu. V špecifickej časti, autori definujú úroveň teoretických vedomostí, zručností a schopnosti, ktoré chcú preniesť na účastníkov. Okrem toho, obsah školenia je detailne opísaný, rovnako ako organizácia školenia, školiace materiály a pomôcky potrebné pre realizáciu projektu. Je zrejmé, že každý krok projektu bol starostlivo pripravený a je založený na dlhoročných skúsenostiach v oblasti vzdelávania dospelých a prácou s ohrozenými cieľovými skupinami, ako sú rómske populácie. Verím, že štandardy vedomostí, kľúčové kompetencie a zručnosti boli „tvrdým orieškom“ a práve tu bolo veľa potrebnej inovácie a tvorivosti na definovanie týchto oblastí, najmä preto, že pole finančnej gramotnosti nie je v súčasnej dobe prítomné a realizované v slovinskom systéme vzdelania, tak ako by to mohlo byť. Z tohto hľadiska, špecifiká cieľovej skupiny preto predstavujú ešte väčšiu výzvu. Autorom sa podarilo prekonať prekážky veľmi úspešne. Celý vzdelávací proces so všetkými krokmi je presne naplánovaný, ciele veľmi konkrétne definované a potreby cieľovej skupiny a účastníkov boli dostatočne zbrané do úvahy. Ide o jeden z najpokrokovejších a ambiciózných projektov v Slovinsku, ktorý je veľmi potrebný.

Klaudija Šterman Ivančič

Inštitút vzdelávania a výskumu, Slovinsko (Educational Research Institute, Slovenia)

OBSAH

I. VŠEOBECNÁ ČASŤ	5
1. Dôkazy týkajúce sa programov finančnej gramotnosti a ich aplikácie s mladými dospelými a minoritami	5
2. Zdôvodnenie vzdelávacieho programu	7
3. Cieľová skupina.....	8
4. Ciele	8
5. Trvanie tréningu	9
6. Podmienky prijatia, napredovanie a ukončenie tréningu	9
II. ŠPECIFICKÁ ČASŤ.....	10
1. Organizácia školenia, trvanie, zariadenia a vybavenie, odporúčaný počet účastníkov, metodické odporúčania.....	10
2. Obsah programu:.....	13
3. Štandardy vedomostí a zručností	14
4. Kľúčové kompetencie – finančná gramotnosť v spojení s inými kompetenciami	20
5. Vyhodnotenie vedomostí	20
6. Zručnosti trénerov	20
7. Certifikát o účasti.....	21
8. Tréningový materiál.....	21
9. Nástroje	21
10. Program bol vyvinutý.....	21
11. Ďalšie zdroje/ odporúčané čítanie.....	22
12. Zdroje.....	22

I. VŠEOBECNÁ ČASŤ

1. Dôkazy týkajúce sa programov finančnej gramotnosti a ich aplikácie s mladými dospelými a minoritami

"Konečným cieľom finančnej gramotnosti je vybudovať finančne silnú spoločnosť jednotlivcov a rodín, ktorí sú finančne gramotní a schopní robiť múdre rozhodnutia s ich peniazmi" (Franklin, 2004).

Vzdelávanie v oblasti finančnej gramotnosti je široko podporované pre zvyšovanie finančného blahobytu. Publikácia OECD "Advancing National Strategies for Financial Education - Pokrok národných stratégií finančného vzdelávania" publikovaná v roku 2013, zdôrazňuje význam finančného vzdelávania, a to najmä v čase krízy a analyzuje národné stratégie v krajinách, kde tieto stratégie boli prijaté. V súčasnej dobe 45 krajín s rôznymi úrovňami príjmu sú pokročilé v návrhu alebo implementácii národnej stratégie pre finančné vzdelávanie. Medzi FINALLY partnerskými krajinami, Srbsko je spomínané ako v pokročilom stave dizajnu ich národnej stratégie, zatiaľ čo Taliansko je uvedené ako "zvažujúce návrh Národnej stratégie" (OECD, 2013)¹. V niektorých krajinách, napríklad v USA a Kanade, je finančná gramotnosť vyučovaná a podporovaná vo verejných školách, ako kľúčová zručnosť pre všeobecné úspechy².

S cieľom splniť túto potrebu a byť efektívny, kurzy v oblasti finančnej gramotnosti musia byť flexibilné, zastrešujúce a komplexné v rozsahu tém, ktoré ponúkajú a relevantné pre potreby učiaceho sa, avšak rozmanitosť je možná. V tomto kontexte, medzi rokmi 2005 a 2006, Basic Skills Agency vo Veľkej Británii bola zverená zodpovednosť za dohľad nad realizáciou projektu finančnej gramotnosti v mene Department for Education and Skills. Projekt bol zameraný na rozvoj čitateľskej a matematickej gramotnosti v kontexte finančnej gramotnosti, ako súčasť národnej stratégie Skills for Life (Zručnosti pre život) pre zlepšenie čitateľskej a matematickej zručnosti dospelých v Anglicku (Rhodes & Coben, 2007).³

Bolo zdôraznené, že vzdelanie v oblasti finančnej gramotnosti môže úspešne zahŕňať demografické segmenty, ako sú mladí dospelí, menšiny, občania s nízkymi príjmami a tí ktorí majú len strednú školu (Chen a Volpe 1998, Johnson a Sherraden 2007, Lusardi, Mitchell, a Curto 2010, Mandell 2007, cit v Looney, 2011). To je dôvod prečo finančná gramotnosť môže byť vzácnou témou pre inštitúcie venujúce sa minoritám (Looney, 2011)⁴.

¹ OECD (2013) Advancing National Strategies for Financial Education, http://www.oecd.org/finance/financial-education/G20_OECD_NSFinancialEducation.pdf, accessed on 22nd April 2015

² Ontario Ministry of Education (2013) Financial Literacy Education in Ontario Schools, <http://www.edu.gov.on.ca/eng/surveyLiteracy.html>, accessed on 15th April 2015

³ Rhodes, Valerie; Coben, Diana (2007) Basic Skills Agency (England). Evaluation of the Basic Skills Agency's Financial Literacy Project. Executive Summary, Basic Skills Agency.

⁴ Looney, Shannon M. (2011) Financial Literacy at Minority-Serving Institutions; Institute for Higher Education Policy.

V našom prieskume posúdenia potrieb sme zistili, že len v Bulharsku bol vyvinutý vzdelávací program pokiaľ ide špecificky o finančnú gramotnosť v rámci programu mikroúverov, vykonávaný

Habitat for Humanity. Jedným z jeho silných stránok ktorým veríme je, že je určený pre rodiny s nízkymi príjmami a rodiny v ohrození, teda nielen pre Rómov. To je pozitívna prax, ako môže prispieť k vytvoreniu menej oddelených kontextov a aktivít, kde sa Rómovia môžu podeliť o svoje skúsenosti a nadviazať kontakty s ľuďmi s ktorými zdieľajú sociálne podmienky, ale nie nevyhnutne etnikum. Tieto kurzy zahŕňajú modul na plánovanie, ktorého cieľom je rozvíjať praktické zručnosti s interaktívnymi výučbovými metódami. Ako pozitívny príklad praxe môžeme upozorniť na skutočnosť, že bolo vykonané hodnotenie úrovne cieľových zručností pred a po účasti v programe, ako aj tvorba modelu intervencií založených na dôkazoch. V iných krajinách, ako je Taliansko a Srbsko, boli realizované podnikateľské vzdelávacie programy, ale žiadne programy na riešenie ďalších oblastí finančného vzdelávania.

Mladí ľudia sú špecifickou cieľovou skupinou finančného vzdelávania, so zreteľom na špecifiká ich finančného riadenia. Franklin (2004) zdôrazňuje, že tréning v oblasti finančnej gramotnosti pripravuje mladých ľudí pre život na vlastnú päsť, že im poskytne zručnosti potrebné k prijímaniu informovaných rozhodnutí týkajúcich sa manažmentu peňazí, bankovníctva, využívania úverov, úspor a investícií, poistenia a daní.⁵

V štúdií Sohn, Joo, Grable, Lee a Kim (2012) poukazujú, že médiá sú dôležitým finančným socializačným prostriedkom pre mladých ľudí, zatiaľ čo vlastnenie bankového účtu koreluje s lepšími finančnými zručnosťami. Ďalším faktorom, ktorý zvýšil úroveň finančnej gramotnosti medzi mladými ľuďmi bol fakt, že tí ktorí videli peniaze ako dobré alebo ako odmenu za úsilie v porovnaní s tými čo vnímali peniaze z hľadiska vyhýbania sa alebo úspechu mali nižšiu úroveň finančnej gramotnosti. V rovnakej štúdií, študenti so strednými mesačnými príspevkami vykazovali vyššiu úroveň finančnej gramotnosti v porovnaní s najvyššou príspevkovou skupinou⁶. Pozitívne skúsenosti z programov finančnej gramotnosti s mladými ľuďmi pochádzajú z oblasti vysokých škôl, najmä v oblasti práce na tému študentské dlhy.

Gross, Ingham a Matasar (2005) uvádzajú, že absencia zručností finančného riadenia a sprievodné nízke úverové skóre môže zvýšiť dlh, ako príčina neúmyselného východiska, a môže byť škodlivá pre študentov aj ich inštitúcie. Z týchto dôvodov, jedna zo Severovýchodných škôl práva, navrhla, zaviedla a študovala pilotný vzdelávací kurz finančnej gramotnosti pre svojich študentov práva. Ako ich štúdiá vykonaná so žiakmi Severovýchodných škôl práva ukazuje, výučba finančnej gramotnosti študentov má merateľné prínosy, a zároveň zdôrazňuje potrebu ďalšieho výskumu, vrátane dlhodobých prínosov vzdelávania finančného manažmentu⁷.

⁵ Franklin, Iris E. (2004) Financial Literacy Program Prepares Youth for Living on Their Own, in *Journal of Family and Consumer Sciences*, 96.1 (2004): 22-23.

⁶ Sohn, Sang-Hee; Joo, So-Hyun; Grable, John E.; Lee, Seonglim; Kim, Minjeung (2012) Adolescents' Financial Literacy: The Role of Financial Socialization Agents, Financial Experiences, and Money Attitudes in Shaping Financial Literacy among South Korean Youth, in *Journal of Adolescence*, 35.4, pp. 969-980.

⁷ Gross, Karen; Ingham, Joanne; Matasar, Richard (2005) Strong Palliative, but Not a Panacea: Results of an Experiment Teaching Students about Financial Literacy, in *Journal of Student Financial Aid*, v 35 n 2 p 7-26.

Ďalší experiment zameraný na testovanie programov finančného vzdelávania uskutočnený Carlin a Robinson (2012) skúmal, ako finančné vzdelávanie zmení investície, financovanie a správanie spotrebiteľov. Autori poukazujú, že účinky programu finančnej gramotnosti sú silné, v tom zmysle, že študenti, ktorí sa zúčastnili školenia boli po školení viac skromní, spokojnejší, vyplatili

dlhy rýchlejšie a menej sa spoliehali na úverové financovanie. Jeden z ďalších záverov bol že, pri ponúkaní podpory rozhodovania, študenti používali obe, zručnosti v oblasti finančnej gramotnosti a podporu, ktoré poukazujú, že školenie a podpora sú jeden komplement, nie nahráda⁹.

Napriek tomu, Willis (2009) poukazuje, že súčasné programy finančného vzdelávania majú mnoho obmedzení, pokiaľ ide o testovanie ich skutočných výsledky, ktoré sa vzťahujú k otázkam problémov so spoľahlivosťou, meraním a s biasom pri interpretácii výsledkov. To je dôvod prečo je veľmi dôležité, aby sa adekvátnym spôsobom testovali výsledky takých programov, a s prihliadnutím na intervencie s inými politickými opatreniami, ako je zníženie komplexnosti rozhodovania spotrebiteľov (pomocou ovládania niekedy zavádzajúcich marketingových stratégií) a ponúknuť finančné poradenstvo a podporu spotrebiteľom.

2. Zdôvodnenie vzdelávacieho programu

Vzdelávací program finančnej gramotnosti pre Rómov – Finally projekt je založený na výsledkoch prieskumu posúdenia potrieb vykonávaného v partnerských krajinách. Výskum odhalil špecifické potreby rómskej populácie v oblasti finančnej gramotnosti , ktoré odôvodňujú vykonávanie projektu, a ktoré sú stručne popísané nižšie.

- **Riešenie problému príjmov.** Veľká časť rómskej populácie sú nezamestnaní, pracujúci bez pracovnej zmluvy a / alebo pracujúci príležitostne, zatiaľ čo ďalšia veľká časť je závislá na sociálnych dávkach, alebo majú veľmi nízky príjem (napríklad zberom a recykláciou materiálov). Niekedy je problematické hodnotiť príjmy, ktoré sú nepravidelné a nestabilné, často konca mesiaca s príjmami nevystačia . Oba prípady vyžadujú určitý spôsob správy príjmov, aby prežili, a preto je potrebné rozvíjať zručnosti v oblasti finančnej gramotnosti.
- **Sociálny kapitál a siete.** Niektoré kultúrne črty ovplyvňujú spôsob, akým rodiny hospodária so svojimi financiami. Jeden kultúrny rys, ktorý sa objavil, je existencia neformálnych sietí pomáhajúcich na základe príslušnosti k rovnakej etnickej skupine a používané na požičiavanie peňazí alebo vzájomnú pomoc. Ďalšie sú spojené s akumuláciou sociálneho kapitálu a symbolov v rámci rovnakej, etnicky definovanej komunity, a to vedie k výdavkom, u majoritnej populácie niekedy vnímaných ako iracionálne, ako napríklad nákladné dary a príspevky na svadbách.
- **Výdavky a požadovaný tovar.** Ekonomický úspech pre Rómov, ktorí sa podieľali na prieskume posúdenia potrieb v projekte Finally je väčšinou spájaná so spotrebou tovaru, najmä spôsobom spotreby tovaru ako prekonaním ich súčasnej hraničnej situácii. Prieskum ukázal zložitú predstavu ekonomického úspechu, ktorú ľudia majú, zahŕňajúcu materiálne a nemateriálne aspekty. Napríklad, mať adekvátne bývanie je ukazovateľom ekonomického úspechu. Navyše, proces posudzovania potrieb vrhá svetlo na neformálne sporenie a požičiavanie peňazí , ktoré sú previazané s spoločenskými vzťahmi a hierarchiou komunit. Rovnako ako spotreba, tak aj poskytovanie pôžičiek a úverov peniaze nie je len otázkou peňazí, ale aj sociálnych vzťahov, dôvery a väzieb v rámci komunity.

- **Úspory a investície.** Problémy plánovanie pre budúcnosť úzko súvisia s ich pracovné podmienky a prístupom k peniazom a práci. Ako príklad môžeme uviesť, že len veľmi málo respondentov uviedlo odkladanie si financií na dôchodok, a len málo komu z nich podarí ušetriť akékoľvek peniaze. Preto pri zahrnutí tém venovaných zamestnania a samostatnej zárobkovej činnosti bolo veľmi dôležité pripomenúť odkladanie si peňazí.

Vzhľadom k tomu, väčšina Rómov zarába peniaze zo dňa na deň, je pre nich veľmi ťažké plánovať svoje výdavky, ako ušetriť peniaze a investovať. U Rómov a Sintov je investovanie a najčastejšie to u nich súvisí s núdzou.

- **Dlh a úver.** Výskum zdôrazňuje, že Rómovia a Sintí, z dôvodu ich pracovných podmienok a ťažkého plánovania výdavkov, sú zameraní na uspokojovanie ich každodenných potrieb, namiesto ukladania peňazí. Často nevyjdú s peniazmi a obrátia sa na komunitu (príbuzných a priateľov) o peniaze. To je celkom typická situácia, ktorá sa môže zvrhnúť do rizikových foriem kreditnej / debetnej formy požičania si (úžery), v situáciách kedy rodina nemôže pomôcť, alebo množstvo potrebných peňazí je príliš veľké. (Zdroj: WP2 Deliverable: Needs assessment Research)

3. Cieľová skupina

Program je navrhnutý tak na cieľovú skupinu dospelých Rómov. Konkrétnejšie:

- Mladí ľudia (vo veku 18 - 30): oni často majú vyššie vzdelanie než ich príbuzní a by mohli byť viac vnímaví na tréning. Mladší môžu mať väčší záujem o získanie manažérskych zručností pri nakladaní s peniazmi, pretože často prispievajú do rodinného rozpočtu, a to buď pravidelne alebo nepravidelne, ale oni sú tiež stále viac a viac nezávislí pri správe svojich vlastných financií, a tým hlavnými aktérmi v oblasti spoločenskej zmeny. (Zdroj: WP2 Deliverable: Needs assessment Research as well as other partners feedback)

Viac ako jeden člen z tej istej rodiny, sa môžu zúčastniť školenia, čo zaisťuje, že znalosti a kompetencie získané sú zdieľané a môžu "šíriť slovo" k ostatným členom rodiny. (Zdroj: WP2 Deliverable: Needs assessment Research as well as other partners feedback)

4. Ciele

Hlavným cieľom bolo zapojiť Rómov a Sintov priamo do navrhovania kurzu, výberu tém, zdieľania svojich skúsenosti a určovania svojich priorít. Týmto zostávajú motivovaní, čo zaisťuje úspech programu.

Presnejšie povedané, program sa zameriava na

- **Zvyšovanie povedomia účastníkov** o ich každodenné výdavky a analyzovať dobré aj zlé postupy, ktoré zamestnávajú skúmaním peniaze toky domácnosti a skutočnými výdavkami návyky, čo je možnosť sledovať rodinné výdavky. Zameranie je tu skúmať skutočné výdavkové návyky, aby pochopil svoje slabé a silné stránky, a zhodnotiť efektívnosť kurzu a prijatie zručností účastníkov.

- **Zvýšenie schopnosti pre plánovanie a stanovenie priorít.** Cieľom je, aby účastníci spoločne hľadali zdroje príjmov (formálne alebo neformálne) a zvýšenie ich schopnosti robiť správne finančné rozhodnutia. Účastníci budú realizovať koncept hodnoty peňazí a potreby používaním nástrojov pre krátkodobé a dlhodobé plánovanie.
- **Rozvoj prístupov, v spolupráci s účastníkmi, pre šetrenie a investície.** Počas práce v teréne na záver výskumu vykonávaného v šiestich európskych krajinách, boli zistené niektoré príklady dobrej praxe, ako napríklad: "robiť samo údržbu auta / kamiónu v Taliansku alebo pestovať zeleninu v Bulharsku (a získať svoje vlastné produkty)", ktoré predstavujú spôsoby, ako ušetriť peniaze, ktoré sú úzko súvisiace so životnom štýlom Rómov a Sintov v partnerských krajinách. Cieľom je poskytnúť hodnotu iniciatív už podporovaných Rómov a zabezpečiť ich šírenie, zatiaľ čo v rovnakej dobe, identifikovať nové prístupy, ktoré môžu podporiť sporenie a investície.
- **Rozvoj kapacít pre hodnotenie rizík súvisiacich na získanie pôžičky a dlhy.** Ako bolo zistené v prieskume, zadlženosť je výsledok, okrem iného, neplánovania si, vysokých úrokových sadziieb a neformálnych pôžičiek od nebankových spoločností. Preto sú potrebné školenia pri posudzovaní rizika získania pôžičky alebo zadlžovania sa. (Zdroj: WP2 Deliverable: Needs assessment Research)

5. Trvanie tréningu

Program pozostáva z 56 vyučovacích hodín a terénneho výcviku organizovaných do 4 modulov. Odporúčame, aby každé stretnutie trvalo 4-5 vyučovacích hodín.

6. Podmienky prijatia, napredovanie a ukončenie tréningu

- Účastníci by mali byť gramotní
- Účasť na tréningu Finally a ukončenie je bezplatné

Napredovanie

Napredovanie účastníkov tréningu sa preukazuje prostredníctvom činností, kde preukazujú samostatnú prácu (cvičenia, úlohy) a pokrok vo vedomostiach.

Ukončenie

Účastníci úspešne absolvovali tréning, ak majú:

- aktívnu účasť na tréningu;
- pripravené individuálne / skupinové výstupy z aktivít, ktoré preukazujú ich schopnosť aplikovať získané poznatky v praxi;
- aspoň 80% účasť na vyučovacích hodinách

II. ŠPECIFICKÁ ČASŤ

1. Organizácia školenia, trvanie, zariadenia a vybavenie, odporúčaný počet účastníkov, metodické odporúčania

Organizácia školenia

Na začiatku tréningového procesu sa školiteľ a účastníci dohodnú na otázkach, ktoré uľahčia proces vzdelávania (napríklad vo vzťahu k logistike, požiadavky na dochádzku, nečakané problémy, ktoré môžu nastať, zvládanie konfliktov) a bude definovať ich práva a povinnosti počas školenia.

Realizácia tohto programu je popísaná v osnove školiteľa s prihliadnutím na špecifické potreby účastníkov.

Trvanie

Kurz FINALLY sa skladá zo štyroch modulov. Doba trvania každého modulu je navrhnutá na 10-18 hodín v závislosti na pláne školenia

Prostriedky a vybavenie pre školenie

Školenie bude prebiehať v oblastiach v blízkosti bydliska alebo pracoviska účastníkov. Niektoré stretnutia môžu taktiež prebiehať v rómskych osadách (pokiaľ celá skupina je z rovnakej osady), za predpokladu, že sú splnené požiadavky na odbornú prípravu konkrétnych potrieb.

Pre školenia v triede by mali byť použité štandardy kvality neformálnych vzdelávacích programov. Požiadavky na zariadenie a vybavenie sú:

- ✓ Priestor na sedenie pre minimálne 15 účastníkov;
- ✓ Projektor a počítač pripojený k projektoru
- ✓ Externé PC reproduktory alebo schopnosť prehrať VHS alebo DVD pomocou audio systému miestnosti;
- ✓ Tabuľa alebo flip chart a značkovač;
- ✓ Perá alebo ceruzky a papier pre každého účastníka.

Odporúčaný počet účastníkov

V každej skupine by malo byť 12-15 účastníkov.

Metodické odporúčania

Hlavným rysom tohto programu je aktívne zapojenie účastníkov do jeho realizácie, zabezpečenie najlepšej účinnosti projektu, zhodnocovanie a udržateľnosť jeho výsledkov a očakávaných vplyvov. Každý účastník spolu so školiteľom zváži a vyhodnotí prínos z účasti na kurze počas práce v skupinách.

Účastníci sa podporujú v tom, aby

- sa zúčastnili školení tvorivým a účinným spôsobom;
- si uvedomili informácie o problémoch, o ktoré majú záujem.

Medzi odporúčané prístupy zaradujeme:

- Brainstorming: účastníci slobodne vyjadria svoje názory na tému. Následne sú tieto zhromaždené a použité v procese učenia.
- Tímová práca: účastníci tvoria tímy, ktoré rozpracujú spôsoby ako pochopiť čo sa stalo v určitej situácii a navrhnúť spôsoby ako ju zlepšiť. Týmto postupom môžu mať aktívnu úlohu v procese učenia a zároveň naučiť sa sami posudzovať. Taktiež si uvedomia že všetci môžu cenne prispieť k tréningovému procesu rešpektujúc ostatných členov tímu a umožňuje im vyjadriť svoje názory.
- Simulácia: školenci "si predstavujú" a "konajú", ako keby oni boli prítomní na určitom mieste a za určitých okolností. Týmto spôsobom sa cítia istejšie pri vyjadrovaní názorov a zlepšovaní spôsobov jednania v obdobných, reálnych situáciách.
- Hranie rolí: účastníci a / alebo školitelia sú "herci" v reálnych alebo potenciálne reálnych životných situáciách, tieto im pomôžu použiť verbálne i neverbálne metódy pre vyjadrenie vlastných znalostí alebo postojov a spôsobov komunikácie.

Všetky vyššie popísané postupy budú podporované pomocou prezentácií, krátkych filmov, po tom bude nasledovať analýza a diskusia, analýza novinových článkov, cvičenia, experimentálne učenie, pracovné listy, terénne cvičenia atď.

Učiteľ / školiteľ by mal byť flexibilný a schopný používať metódy aktívneho učenia a mal by byť tiež schopný prispôsobiť určité cvičenie štruktúre skupiny (muži / ženy, páry, atď.), úrovni gramotnosti a ďalších zručností účastníkov (napríklad v súvislosti s prácou s tabuľkami). On / ona by mali poznať charakteristiky cieľovej skupiny a stanoviť prístup založený na potrebách a preferenciách účastníkov. Učiteľia by mali vysvetliť hlavné pojmy tým, že poskytnú jednoduché vysvetlenia a pravidelne kontrolujú úroveň pochopenia materiálu (tým, že požiadajú účastníkov o poskytnutie príkladov z vlastnej skúsenosti u novo zavedených pojmov) a zároveň ich viesť, ak zistia neporozumenie. Pri udeľovaní pokynov pre cvičenie je taktiež dôležité sa uistiť, že každý účastník správne pochopil, čo on / ona má robiť, a ponúknuť pomoc keď je to potrebné poskytnutím zjednodušených a dobre štruktúrovaných inštrukcií (s ďalšími príkladmi v prípade potreby). Odporúčame aby v skupine boli súčasne dvaja tréneri (alebo tréner a Rómsky mediátor).

Základné princípy vzdelávania dospelých

Nasledujúce **základné princípy vzdelávania dospelých** sú základom realizácie programu:

1. **Poskytovanie procesu učenia sústredeného na účastníka.** Učíme sa lepšie keď máme aktívnu účasť v procese vzdelávania. Školení sú dospelí, rovnako ako tréneri, takže majú životné skúsenosti a predchádzajúce znalosti, ktoré sú cenné pre diskusiu a prácu s témami školenia. Okrem toho, ako dospelí, môžu prijímať rozhodnutia vo vzťahu k procesu školenia pokiaľ môžu vyjadrovať svoje názory a predstavy o tom, ako by bolo možné uľahčiť a zlepšiť proces vzdelávania.
2. **Znalosti majú sociálny význam.** Účastníci majú väčší záujem o učenie o otázkach, ktoré sa týkajú ich každodenného života a majú väčší záujem o účasť na procese školenia keď čelia situáciám s ktorými sa často stretávajú, identifikujú podobnosti.
3. **Princíp integrácie.** Poznanie je a zostane "otvorené". Po prvé, proces školenia by sa mal prispôbiť životným podmienkam a potrebám dospelých a za druhé školenie je nepretržitý proces, a to aj po skončení stretnutí.

2. Obsah programu:

Module 1: Rozpočet domácnosti		
Témy	Úvodný tréning	2 hodiny
	1. Príjem našej rodiny	2 hodiny
	2. Potreby oproti Príjmom	2 hodiny
	4. Ako si vytvoriť svoj domáci rozpočet a ako sa vyhnúť rozpočtovému deficitu	3 hodiny
	5. Význam návykov správneho míňania	2 hodiny
	6. Nákupné praktiky	3 hodiny
	7. Kontrola výdavkov	4 hodiny
Celkom		18 hodín
Modul 2: Sporenie pre budúcnosť		
Témy	1. Stanovenie cieľa a základy sporenia	2 hodiny
	2. Spôsoby ako sporiť	2 hodiny
	3. Všeobecné odporúčania pre sporenie	2 hodiny
	4. Ako zostaviť Plán sporenia	2 hodiny
	5. Možnosti sporenia vo formálnych finančných inštitúciách - Uloženie v bankách	4 hodiny
Celkom		12 hodín
Modul 3: Zodpovedné pôžičky		
Témy	1. Riadenie dlhu: Opatrne s pôžičkami.	4 hodiny
	2. Náklady na pôžičky	4 hodiny
	3. Voľba veriteľa a typ úveru	4 hodiny
	4. Kontrola dlhu	4 hodiny
Celkom		16 hodín
Modul 4: Zvyšovanie príjmov		
Témy	5 hodín	5/6 hodín
	5 hodín	5/4 hodín
Celkom		10 hodín

3. Štandardy vedomostí a zručností

Modul 1	Hlavné témy, obsah	Štandardy vedomostí a zručností	Modul 1
Úvodný tréning	Úvodná téma	<p>Účastník</p> <ul style="list-style-type: none"> - chápe výhody účasti v kurze - chápe dôležitosť naučiť sa ako lepšie zaobchádzať s osobnými financiami 	Nástroje na „Prelomenie ľadov“, uvedenie do problematiky, skupinová diskusia
Domáce rozpočtovanie - Plánujte dopredu a mívajte múdro	Naše príjmy	<p>Účastník</p> <ul style="list-style-type: none"> - Je schopný identifikovať rôzne zdroje príjmu rodiny (plat, príspevok, podpora sociálnej starostlivosti, štipendium / grant atď.), - Rozlišuje nové príležitosti pre individuálne / rodinné príjmy v súvislosti s jeho / jej rodinnými hodnotami - Chápe ktoré príjmi by mali byť chápané ako "K dispozícii minút" - Je schopný definovať pojmy pravidelný príjem a nepravidelné príjem - Je kompetentný vysvetliť výdavky uvedením príkladov 	skupinové diskusie, brainstorming, práca s tabuľkami - cvičenia, práca v skupine, listy, vrecková kalkulačka
	Potreby oproti Príriam	<p>Účastník</p> <ul style="list-style-type: none"> - Je schopný vysvetliť rozdiel medzi potrebami a príriami (na príkladoch: smäd ako potrebu, voda, džús ako prírianie) - Je schopný vysvetliť dôvody pre toto rozdelenie - chápe prečo kúpa niektorých položiek by mohla uspokojiť ako potreby tak aj príriania 	Hranie rolí, skupinové diskusie, brainstorming práca v skupinách / dvojiciach, cvičenia, pracovné listy

	<p>Ako vytvoriť váš domáci rozpočet a ako sa vyhnúť rozpočtovému deficitu</p>	<p>Účastník</p> <ul style="list-style-type: none"> - získa skúsenosti ohľadne vytvorenia jeho domáceho rozpočtu - porozumie aké vlastnosti by mal mať rozpočet, aby sa zabránilo nedostatku - Je schopný pochopiť dôvody možného deficitu a urobiť prepočet 	<p>Obrázky, fotky, poukážky, skupinové diskusie, brainstorming, cvičenie, práca s tabuľkou, vrecková kalkulačka</p>
	<p>Význam návykov správneho míňania</p>	<p>Účastník</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vie, ako sledovať výdavky - Chápe význam toho, aby robil múdrejšie rozhodnutia ohľadne výdavkov -je schopný dať príklady návykov správneho míňania 	<p>skupina diskusie, pracovné listy, vrecková kalkulačka</p>
	<p>Nákupné praktiky</p>	<p>Účastník</p> <ul style="list-style-type: none"> -získava zručnosti k vypracovaniu typického nákupného zoznamu a vysvetluje priority -rozumie výhodám a nevýhodám rôznych typov obchodov (veľké vs. malé obchody) -rozumie termínu "value for money" (získaná hodnota za vynaložené peniaze) -je kompetentní robiť múdrejšie nákupné rozhodnutia s odkazom na kupóny, predaje, propagácia atď. 	<p>skupinová diskusia, reklamné materiály (brožúry, kupóny atď.), výtlačky z zdrojového Internet, simulácie, práca v skupinách, vrecková kalkulačka</p>

	Riadenie výdavkov	<p>Účastník,</p> <ul style="list-style-type: none"> -rozumie ako môže znížiť výdavky vodiac, ako nahradiť drahšie položky lacnejšími -vie, ako on / ona môže šetriť zdroje a vyhnúť sa plytvaniu -je schopný nahradiť niektoré nakupované položky vlastnou produkciou. 	simulácie, skupinová diskusia, vrecková kalkulačka
--	-------------------	---	--

Modul 2	Hlavné témy a obsah	Úroveň vedomostí a zručností	Odporúčania/ nástroje, spolupráca s inými inštitúciami/ expertmi *Nástroje a metódy vzdelávania sú podrobne opísané v manuály pre učiteľov
Šetrenie pre budúcnosť	Určenie cieľa a základné úspory	<p>Účastník:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vie, čo znamená každý cieľ a chápe význam uprednostňovania cieľov; - Chápe význam sporenia a tvorenia úspor ; - Pozná dôvody, ktoré by mal zvážiť pre sporenie do budúcnosti ; - Rozlišuje krátkodobé , strednodobé a dlhodobé ciele; - Je schopný predvídať budúce udalosti a potenciálne výdavky. 	Brainstorming, pracovné hárky, cvičenia, práca v pároch/v skupinách, skupinová diskusia, dotazník,

	Cesty sporenia	<p>Účastník</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vie o možnostiach úspor (vkladový účet,, sporiaci účet, peňažný účet na trhu atď.) - Chápe výhody a nevýhody každej možnosti sporenia; - Je kompetentný navrhnuť možné spôsoby, ako zvýšiť jeho / jej sporiace kapacity 	Skupinová diskusia, dotazník, pracovný hárok
	Všeobecné odporúčania pre sporenie	<p>Účastník</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vie, ako môže ušetriť peniaze; - Chápe, čo potrebuje, aby sa zabránilo stratám a ako môže ušetriť peniaze; - - Dozvie sa o uskutočniteľnosti sporenia 	Rozprávanie príbehu, skupinová diskusia, mobilné aplikácie pre osobné financie
	Ako vytvoriť plán šetrenia	<p>Účastník</p> <ul style="list-style-type: none"> - vie ako môže vytvoriť plán šetrenia - rozumie dôležitosti plánu šetrenia - vie vysvetliť prečo a ako môže byť šetriaci plán súčasťou jeho rozpočtu 	Pracovný zošit, cvičenie, skupinová diskusia
	Možnosti šetrenia vo finančných inštitúciách a bankách	<p>Účastník</p> <ul style="list-style-type: none"> - Definuje , čo je finančná inštitúcia a výhody používania služieb poskytovaných finančnými inštitúciami - Získava schopnosti vybrať najlepšie finančné inštitúcie, pre jeho/ jej potreby a najlepší druh sporiaceho účtu - Získava zručnosti a znalosti pre výber najlepšieho druhu sporiaceho účtu pre jeho / jej potreby a spôsoby využitia bankových účtov (prevody peňazí, platobné karty, bankomaty, šeky atď.) 	Pozvaní zástupcovia bánk, skupinová diskusia, didaktická hra

Modul 3	Hlavné témy a obsah	Úroveň vedomostí a zručností	Odporúčania/ nástroje, spolupráca s inými inštitúciami/ expertmi *Nástroje a metódy vzdelávania sú podrobne opísané v manuály pre učiteľov
Citlivé požičiavanie	Manažment dlhov a bezpečné požičiavanie.	<p>Účastník</p> <ul style="list-style-type: none"> - Chápe základný význam finančných konceptov vzťahujúcich sa k požičiavaniu peňazí - má pohľad cez rôzne zdroje požičiavania peňazí, chápe riziko prevzatia dlhu, - vie o význame podmienky pre poskytovanie pôžičiek - Chápe, prečo má požičiavať obozretne 	brainstorming, rozprávanie príbehov, skupinová diskusia, cvičenie
	Pôžičkové náklady	<p>Účastník</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozumie významu nákladov na pôžičky , - Pozná rozdiel medzi veriteľom a dlžníkom - Je si vedomý podmienok požičiavania - Je schopný nájsť alebo vypočítať úrokovú platbu 	demonštrácie, cvičenia, skupinové diskusie, úverová kalkulačka, vrecková kalkulačka
	Voľba veriteľa a typu úveru	<p>Účastník</p> <ul style="list-style-type: none"> - sa zoznami s možnosťami dostupnými pre požičiavanie peňazí z právnych zdrojov (bankový úver, kreditné karty atď.) - Chápe bankové kancelárske postupy , - Je schopný nájsť najlepšiu alternatívu výpožičky. 	hranie rolí, simulácia , bankové letáky, cvičenie , pozvaný zástupca z banky, skupinové diskusie, vrecková kalkulačka
	Kontrola dlhu	<p>Účastník</p> <ul style="list-style-type: none"> - Je si vedomý rizika , že nie je schopný splácať úver, - Vie, ako sa správať, aby spĺňali požiadavky pre úver, - Je si vedomý svojich práv, a na koho sa obrátiť na získanie poradenstva o ochranu ich práv 	skupinová diskusia, hranie hier s kartami, úverová kalkulačka, vrecková kalkulačka

Modul 4*	Hlavné témy	Štandardy pre vedomosti, zručnosti	Odporúčania pre tréning/nástroje/spolupráca s inými inštitúciami *Nástroje a metódy vzdelávania sú podrobne opísané v manuály pre učiteľov
Zvýšenie vášho príjmu	Ako môžete zvýšiť príjem	<p>Účastník</p> <ul style="list-style-type: none"> - vie ako si vyhľadať prácu a podať žiadosť o prácu (CV) -vie o vzdelávacích a tréningových príležitostiach 	Internetové portály pre zamestnanie, nástroj pre CV, pozvaný reprezentant z úradu práce, zo vzdelávacieho a tréningového centra
	Ako sa stať podnikateľom	<p>Účastník</p> <ul style="list-style-type: none"> - vie o rôznych formách zamestnania (podnikateľ, spoločnosť s ručením obmedzením atď.) - má vedomosť o podpore, ktorú môže očakávať a vie, ako ju nájsť - naučí sa, kde hľadať nápad pre podnikanie - vie posúdiť, či je nápad pre podnikanie je vykonateľný - rozumie procesu registrácie podnikania. 	Rozprávane príbehov, skupinové diskusie, internetové portály, pozvaní úspešní podnikatelia alebo reprezentanti podnikateľskej agentúry

**Modul 4 bol vypracovaný na základe národných potrieb, ktoré sú spracované v manuály pre učiteľov a v iných učebných materiáloch..*

4. Klíčové kompetence – finanční gramotnost v spojení s jinými kompetenciami

Kompetencia je definovaná ako schopnosť jednotlivca využiť získané poznatky v súlade s jeho hodnotami a názormi v rôznych nepredvídateľných situáciách. Veľa kompetencií sa prekrýva a je navzájom prepojených. Minimálna úroveň matematických znalostí je nevyhnutná pre finančnú gramotnosť. Problémy jednotlivcov s počítaním môžu ovplyvniť ich finančnú gramotnosť. Avšak, s nástrojmi, ako vreckové kalkulačky sa tieto problémy dajú vyriešiť.

Popri finančnej gramotnosti účastníci rozvinie 4 ďalšie kompetencie, ktoré sú súčasťou Európskeho rámca kľúčových kompetencií:

- Matematická gramotnosť: základné matematické operácie, výpočty, práca s percentami, logická dedukcia, porozumenie vecí, ako plánovanie nákupu, porovnanie cien, výpočet ceny atď.), práva spotrebiteľa, narábanie s peniazmi;
 - Svojoľná iniciatíva a podnikanie: vie, ako rozumne narábať s peniazmi, vie, ako naložiť s novými situáciami, kreativita, plánovania, má odvahu konať;
 - Komunikácia v cudzom jazyku, keďže ich materský jazyk je Rómčina: slovná komunikácia, čítanie, písanie, porozumenie počutému a prečítanému; zrozumiteľná komunikácia (situácie z každodenného života ako obchod, banka a pod.)
- Digitálna gramotnosť: používanie mobilnej aplikácie pre manažment a používanie peňazí;; vyhľadávanie informácií;

5. Vyhodnotenie vedomostí

Jedná sa o interné hodnotenie, ktoré vykonávajú školitelia a účastníci programov . Dosiahnuté normy znalosti definované v rámci programu budú posúdené. Skúšanie a hodnotenie znalostí bude pravidelne v celom programe písomne a aj ústne (cvičenia, úlohy), a aj tým, že sa sleduje spracovanie úlohy u jednotlivcov. Tréneri budú vykonávať skúšky a hodnotenie . Podľa programu nie je plánovaná záverečná skúška.

Po pilotnom tréningu, obsah a výsledky sú vyhodnotené s dotazníkom na konci programu . Takáto spätná väzba bude slúžiť na kontrolu metodiky a výberu najúčinnšieho nevyhnutného vzdelávacieho materiálu, prípadne na jeho zmeny.

6. Kvalifikovanosť trénerov

Tréneri musia mať aspoň 3 roky praxe s formálnym alebo neformálnym vzdelávaním cieľovej skupiny.

7. Certifikát o účasti

Na konci programu, účastníci dostanú certifikát o účasti, ktorý obsahuje informácie o poskytovateľovi programu v každej krajine, názov programu, obsah a dĺžku trvania v hodinách, rovnako ako identifikačné údaje účastníka.

8. Tréningový materiál

Tréneri budú počas implementácie programu používať:

- Manuál pre trénerov so smernicami pre použitie Finally Toolbox
- Pracovná kniha pre účastníkov s cvičeniami
- Prezentácie k jednotlivým témam (ppt)
- Didaktické hry
- Cvičenia, kvízy, prípadové štúdie, DVD, online materiály, inovatívne nástroje a iné materiály

9. Nástroje

- Tréningové materiály musia byť prezentované tak, aby splnili hore uvedené ciele a aby boli zároveň inovatívne a kreatívne..
- Tréner musí používať metódy a nástroje pre motiváciu účastníkov.
- Tréner by mal popri navrhnutých nástrojoch vždy mať naporúdzi súbor “pohotovostných nástrojov” pre prípadné použitie.
- Tréner by mal vytvoriť pocit partnerstva medzi trénerom a účastníkmi.
- Tréningové nástroje sú navrhnuté tak, aby sa účastník cítil čo najkomfortnejšie. Zvolené situácie sú zvolené tak, aby pripomínali skutočný život, ale treba zdôrazniť, že sa môžu mierne odlišovať od skutočných situácií.

10. Program bol vyvinutý

- MSc Gabi Ogulin Počrvina, Development and Education Centre Novo mesto, Slovenia
- Phd Popi Christopoulou, University of Piraeus, Research Center, Greece
- Phd Oana Marcu, Codici Social Research Agency, Italy
- V spolupráci s projektovými partnermi: Faculty of Economics Niš – Serbia, Health and Social Development Foundation – Bulgaria, Trnava University – Slovakia, Techniki Ekpedeftiki KEK SA – Greece

11. Ďalšie zdroje/ odporúčané čítanie

<http://www.oecd.org/finance/financial-education/>

<http://www.consumerclassroom.eu/financial-literacy>

<https://financiallit.org/resources/>

<http://finally.splet.arnes.si/>

12. Zdroje

1. OECD (2013). Advancing National Strategies for Financial Education, http://www.oecd.org/finance/financial-education/G20_OECD_NSFinancialEducation.pdf, accessed on 22nd April 2015
2. Ontario Ministry of Education (2013). Financial Literacy Education in Ontario Schools, <http://www.edu.gov.on.ca/eng/surveyLiteracy.html>, accessed on 15th April 2015
3. Rhodes, Valerie; Coben, Diana (2007). Basic Skills Agency (England). Evaluation of the Basic Skills Agency's Financial Literacy Project. Executive Summary, Basic Skills Agency.
4. Looney, Shannon M. (2011) Financial Literacy at Minority-Serving Institutions; Institute for Higher Education Policy.
5. Franklin, Iris E. (2004). Financial Literacy Program Prepares Youth for Living on Their Own, in *Journal of Family and Consumer Sciences*, 96.1 (2004): 22-23.
6. Sohn, Sang-Hee; Joo, So-Hyun; Grable, John E.; Lee, Seonglim; Kim, Minjeung (2012). Adolescents' Financial Literacy: The Role of Financial Socialization Agents, Financial Experiences, and Money Attitudes in Shaping Financial Literacy among South Korean Youth, in *Journal of Adolescence*, 35.4, pp. 969-980.
7. Gross, Karen; Ingham, Joanne; Matasar, Richard (2005). Strong Palliative, but Not a Panacea: Results of an Experiment Teaching Students about Financial Literacy, in *Journal of Student Financial Aid*, v 35 n 2 p 7-26.
8. Carlin, Bruce Ian; Robinson, David T. (2012). What Does Financial Literacy Training Teach Us?, in *Journal of Economic Education*, 43.3, pp. 235-247.
9. Willis, L. E. (2009). Evidence and ideology in assessing the effectiveness of Financial Literacy Education, in *Legal Studies Paper No. 2008-6*.

O PROJEKTE FINALLY

Motivácia partnerov pre projekt sa opiera o skúsenosti so špecifickou cieľovou skupinou Rómov, ich potreby pre ďalšie vzdelávanie a špecifické ekonomické postavenie. Rómovia predstavujú najväčšiu etnickú menšinu v Európe, ich situácia je stále charakterizovaná diskrimináciou, sociálnym a ekonomickým vylúčením. Zlá finančná situácia, vysoká negramotnosť, nízke vedomosti o tom, ako spravovať peniaze, vykonávať transakcie, nájsť spoľahlivé informácie a robiť dlhodobé rozhodnutia, v čase hospodárskej krízy, rómska menšina čelí ešte vyššiemu riziku chudoby a nezamestnanosti. Preto je zjavne veľká potreba zaviesť finančné vzdelávanie a riešenie konkrétnych okolností tejto ohrozenej skupiny.

Hlavným cieľom projektu je preto zvýšiť úroveň finančnej gramotnosti rómskych dospelých a informovať ich o rôznych službách pre domácnosti. Po prvé, používaním jednotnej metodiky sme skúmali vo všetkých partnerských krajinách, aká je znalosť Rómov v tejto oblasti. Vykonali sme rozhovory so sprievodnou osobou individuálne u Rómov, dve skupiny profesionálov zaoberajúcich sa rómskou problematikou a významných predstaviteľov rómskej komunity. Ďalej skúmaním literatúry sme zisťovali, ako väčšinou vzdelaní Rómovia úspešne riadia svoje rodinné financie. Na základe tohto výskumu stále rozvíjame vzdelávací program o tom, ako efektívne spravovať rodinné financie, byť informovaný spotrebiteľ, ušetriť peniaze a nakupovať múdro. Vzdelávací materiál je prispôsobený potrebám rómskej menšiny, a zameraný na získanie praktických zručností s cieľom zabezpečiť lepšiu kvalitu života. Nástroje programu a učenia budú testované prostredníctvom pilotných akcií, vytvorené a zverejnené vo všetkých jazykoch partnerov na konci projektu